

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. birželio 16 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gražinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė), Alės Bukaviniienės (pranešėja) ir Andžej Maciejevski,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal ieškovės E. B. kasacinį skundą dėl Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. spalio 14 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės E. B. ieškinį atsakovei viešajai įstaigai Respublikinei Šiaulių ligoninei dėl neteisėto darbo sutarties pakeitimo, neteisėto darbo sutarties nutraukimo ir grąžinimo į buvusį darbą bei vidutinio darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką priteisimo, dėl darbo užmokesčio už darbo dieną priteisimo, neturtinės žalos atlyginimo priteisimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių darbovietės kaip būtinosios darbo sutarties sąlygos pakeitimą ir darbuotojo perkėlimą dirbti į kitą vietovę bei būtinybę pagrįsti darbo sąlygų keitimą, taip pat proceso teisės normų, reglamentuojančių teisėjų (ne)šališkumą, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė E. B. (toliau – ieškovė, darbuotoja), nesutikdama su Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Šiaulių darbo ginčų komisijos 2019 m. spalio 17 d. sprendimu Nr. DGKS-6480 darbo byloje Nr. APS-116-17808/2019, kreipėsi į teismą su ieškiniu prašydama: 1) įpareigoti atsakovę VŠĮ Respublikinę Šiaulių ligoninę (toliau – atsakovė, Ligoninė, darbdavė) vykdyti su ieškove sudarytą darbo sutartį Nr. 1941, pagal kurią ieškovė buvo priimta pas atsakovę į Fizinės medicinos ir reabilitacijos skyriaus stacionarą (nuo 2019 m. sausio 1 d. – Reabilitacijos skyrius) medicinos psichologę (1 etatu); 2) pripažinti ieškovės darbo sutarties sąlygų pakeitimą, ją perkeliant iš Ligoninės Reabilitacijos skyriaus į Ligoninės Psichiatrijos klinikos Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyrių, neteisėtu ir tokį atsakovės sprendimą (įsakymą) panaikinti; 3) pripažinti Ligoninės direktoriaus 2019 m. gruodžio 19 d. įsakymą Nr. P-2540 dėl ieškovės atleidimo iš darbo neteisėtu bei pripažinti ieškovės atleidimą iš darbo neteisėtu; 4) grąžinti ieškovę į pirmesnę darbą Ligoninės Reabilitacijos skyriuje medicinos psichologę (1 etatu); 5) priteisti iš atsakovės ieškovei: darbo užmokesčių už 2019 m. gruodžio 27 d.; vidutinį darbo užmokesčių už visą priverstinės pravaikštos laiką nuo 2019 m. gruodžio 27 d. iki grąžinimo į darbą dienos; 1000 Eur neturtinės žalos atlyginimą; bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Nurodė, kad nuo 2006 m. liepos 1 d. dirba Ligoninės Reabilitacijos skyriuje medicinos psichologę vieno etato krūviu. 2019 m. rugsėjo 11 d. gavo atsakovės pranešimą apie tai, kad nuo 2019 m. spalio 1 d. keičiamos ieškovės darbo sutarties sąlygos, t. y. ieškovės užimamas medicinos psichologo 1 etatas Reabilitacijos skyriuje perkeliamas į Psichiatrijos klinikos Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyrių, darbo užmokeskis nekeičiamas. Ieškovė, nesutikusi dirbti pakeistomis darbo sutarties sąlygomis, Ligoninės direktoriaus 2019 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. P-2540 buvo atleista iš einamų pareigų pagal Lietuvos Respublikos darbo kodeksą (toliau – **DK**) 57 straipsnio 1 dalies 3 punktą.
4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 17 d. įsakymas Nr. V-50 „Dėl medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidvyvinio) gydymo organizavimo“ ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. liepos 24 d. įsakymas Nr. V-889 „Dėl Medicininės reabilitacijos įstaigų (padalinių) veiklos specialiujų reikalavimų aprašo patvirtinimo“ patvirtina, kad ieškovės darbo sutarties sąlygų pakeitimas, ją perkeliant iš Ligoninės Reabilitacijos skyriaus į Psichiatrijos klinikos Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyrių, yra neteisėtas, todėl toks atsakovės sprendimas (įsakymas) naikintinas. Ieškovės nuomone, jos perkėlimas iš Reabilitacijos skyriaus į Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyrių yra tik dėl akių, nes vėliau bus atkurtas Reabilitacijos skyriuje medicinos psichologo etatas komandiniam darbui bei bus priimtas kitas darbuotojas. Atsakovė nepateikė darbo sutarties pakeitimo priežasčių realumo, ekonominio, organizacinio ar gamybinio būtinumo.
5. Nurodė, kad jai nebuvo pateikta išsami informacija apie struktūrinius pokyčius, konkrečias priežastis, neatsakyta, kodėl nesilaikoma reikalavimo, jog medicinos psichologas, teikiantis medicininės reabilitacijos paslaugas, yra būtinas kaip vienas iš komandos narių. Nors ieškovė prašė leisti susipažinti su tais dokumentais, kurie buvo aptariami du kartus (apie psichologų darbo paskirstymą), prašė leisti pasidaryti jų kopijas, toks prašymas neįvykdytas. Ieškovė prašė į darbo grupę, kur bus sprendžiamas klausimas dėl psichologų darbo reglamentavimo, įtraukti ir ją, tačiau toks ieškovės prašymas dėl jai nežinomų priežasčių taip pat nebuvo patenkintas. Ieškovė buvo vengiama išsamiai informuoti, atsakyti į jos keliamus klausimus. Ieškovės vertinimu, atsakovės nurodomais pertvarkymais tik siekiama pagrįsti darbo sutarties su ieškove nutraukimą.
6. Pažymėjo, kad Ligoninės direktoriaus 2019 m. gruodžio 19 d. įsakymas Nr. P-2540 dėl jos atleidimo iš darbo neatitinka ir **DK 65 straipsnio** 3 dalies nuostatų, kur nurodyta, kad sprendime nurodomas darbo sutarties nutraukimo pagrindas. Minėtame įsakyme cituojama tik teisės norma, tačiau ši teisės norma įtvirtina darbdavio pareigą atskleisti konkretų darbo sutarties nutraukimo pagrindą, o ne cituoti teisės normą.
7. Ieškovė reikalavimą dėl neturtinės žalos atlyginimo grindė tuo, kad darbdavė su ja pasielgė neetiškai, galimai diskriminavo ieškovę pagal amžių. Darbo sutarties nutraukimo pobūdis sukėlė jai didelius neigiamus išgyvenimus. Dėl neteisėto atleidimo iš darbo ieškovė patyrė stresą, pažeminimą, jai kilo sveikatos problemų.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

8. Šiaulių apylinkės teismas 2020 m. birželio 30 d. sprendimu ieškinį atmetė, priteisė iš ieškovės atsakovei 1064,80 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
9. Teismas nurodė, kad Ligoninėje įvyko realūs struktūriniai (organizaciniai) pertvarkymai, tą patvirtina bylos medžiaga, liudytojų parodymai; iš pateiktų įrodymų matyti, kad pertvarka buvo vykdoma dviem etapais ir palietė visus ligoninės padaliniuose dirbančius psichologus bei socialinius darbuotojus. Dėl šių priežasčių teismas ieškovės argumentus, kad pertvarka buvo vykdoma tik todėl, kad būtų pakenkta ieškovei, atmetė. Papildomai pabrėžė, kad teismo kompetencijos ribas peržengtų vertinimas, ar Ligoninė pagrįstai perkėlė medicinos psichologus į Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyrių.
10. Teismas nurodė, kad ieškovei buvo pateiktas pasiūlymas dėl darbo sutarties sąlygų keitimo nuo 2019 m. spalio 1 d., su ieškove vyko derinimas dėl darbo krūvio ir darbo vietos, iš pradžių ieškovė su darbo sąlygų pakeitimu sutiko, todėl atsakovės direktorius priėmė įsakymą dėl darbo sutarties sąlygų pakeitimo E. B. (2019 m. spalio 22 d. įsakymas Nr. P-2112), tačiau vėliau ieškovė atsisakė dirbti pakeistomis darbo sutarties sąlygomis, dėl to darbo santykiai su ja buvo tęsiami esamomis darbo sąlygomis (2019 m. lapkričio 22 d. įsakymas Nr. P-2388), o 2019 m. spalio 22 d. įsakymas Nr. P-2112 neteko galios. Teismas pažymėjo, kad ieškovė nuo 2019 m. spalio 1 d. iki jos atleidimo iš darbo dienos 2019 m. gruodžio 27 d. faktiškai dirbti pakeistomis darbo sąlygomis nepradėjo. Teismas nurodė, kad darbdavės pasiūlymas keisti darbo sutarties sąlygas buvo pagrįstas reikšmingomis organizacinio būtinumo priežastimis, todėl darbuotojo atsisakymas dirbti pakeistomis darbo sutarties sąlygomis sudarė pagrindą darbdavei nutraukti su ieškove darbo sutartį pagal [DK 57 straipsnio](#) 1 dalies 3 punktą, tai ir buvo padaryta.
11. Teismas nurodė, kad nagrinėjamam ginčui taikomos [DK 45 straipsnio](#), 57 straipsnio 6 dalies nuostatos pažeistos nebuvo, taigi, darbo sutartis su darbuotoja nutraukta teisėtai ir pagrįstai, atleidimo procedūros atliktos tinkamai, jokie esminiai pažeidimai nenustatyti. Byloje taip pat nenustatytas ieškovės deklaruotas jos teisėtų lūkesčių pažeidimas ar darbdavės piktnaudžiavimas, informacijos neteikimas, proceso vilkinimas, nebendradarbiavimas. Teismas konstatavo, kad darbdavė su darbuotoja bendradarbiavo, tad tenkinti ieškovės reikalavimą ir pripažinti, jog darbdavė neteisingai atliko atleidimo procedūras, norėdama ją atleisti iš darbo ir priimti kitą asmenį, o pertvarką vykdė tik dėl akių, nėra pagrindo.
12. Netenkinęs ieškovės reikalavimo pripažinti atleidimą iš darbo neteisėtu, teismas atmetė su juo susijusius išvestinius reikalavimus – įpareigoti darbdavę grąžinti ieškovei į pirmesnę darbą Ligoninės Reabilitacijos skyriuje medicinos psichologe 1 etatu, priteisti iš atsakovės vidutinį darbo užmokestį už priverstinės pravaikštos laiką nuo 2019 m. gruodžio 27 d. iki grąžinimo į darbą dienos.
13. Teismas nenustatė, kad atsakovė būtų diskriminavusi ieškovę dėl amžiaus, todėl nusprendė, kad ieškovė neįrodė neturtinės žalos fakto, t. y. kad ji patyrė tokių neigiamų išgyvenimų, kurie buvo tokie stiprūs, intensyvūs, jog būtų pagrindas konstatuoti neturtinės žalos faktą. Tuo remdamasis teismas atmetė ieškovės reikalavimą dėl neturtinės žalos atlyginimo.
14. Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi civilinę bylą pagal ieškovės apeliacinį skundą, 2020 m. spalio 14 d. nutartimi Šiaulių apylinkės teismo 2020 m. birželio 30 d. sprendimą paliko nepakeistą.
15. Teisėjų kolegija konstatavo, kad bylos šalys, 2006 m. liepos 1 d. sudarydamos darbo sutartį Nr. 1941, kaip būtinąją darbo sutarties sąlygą nurodė konkrečią ieškovės darbovietę – Fizinės medicinos ir reabilitacijos skyrių (vėlesnis pavadinimas – Reabilitacijos skyrius). Todėl ieškovės perkėlimui į kitą darbovietės skyrių – Psichiatrijos klinikos Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyrių, esantį kitu adresu, buvo būtinas rašytinis ieškovės sutikimas, nes toks perkėlimas reiškia darbo sutartyje sulgytos darbovietės, taip pat ir būtiniosios darbo sutarties sąlygos keitimą.
16. Ligoninės vadovas 2019 m. spalio 22 d. įsakymu Nr. P-2112 perkėlė ieškovę į Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyrių nuo 2019 m. lapkričio 1 d. Ieškovė 2019 m. spalio 31 d. pateikė atsakovei prašymą papildyti įsakymą Nr. P-2112, kad būtinai būtų įrašyta sąlyga, jog jos nuolatinė darbo vieta yra Reabilitacijos skyriuje, adresu Architektų g. 77, Šiauliai, kitomis sąlygomis dirbti nesutiko. Remdamasi tuo, teisėjų kolegija konstatavo, kad ieškovės atsisakymas dirbti pakeistomis darbo sutarties sąlygomis sudarė pagrindą atsakovei nutraukti su ieškove darbo sutartį vadovaujantis [DK 57 straipsnio](#) 1 dalies 3 punktu.
17. Teisėjų kolegija nusprendė, kad ieškovės darbo sutarties Nr. 1941 sąlygos ir kitos darbo sąlygos iki pat jos atleidimo dienos faktiškai nebuvo pakeistos, todėl ieškovės reikalavimas pripažinti neteisėtu ieškovės darbo sutarties sąlygų pakeitimą, jį perkeltiant iš Ligoninės Reabilitacijos skyriaus į Ligoninės Psichiatrijos klinikos Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyrių, yra nepagrįstas.
18. Nesutikdama su apeliacinio skundo argumentais dėl įrodymų, patvirtinančių atsakovės organizacinių pertvarkymų reikšmingumą, stokos, teisėjų kolegija nusprendė, kad nagrinėjamu atveju atsakovės siūlymas keisti darbo sąlygas buvo pagrįstas reikšmingomis ekonominio, organizacinio ar gamybinio būtinumo priežastimis. Darbo organizavimo pakeitimų esmė – centralizuoti medicinos psichologų ir socialinių darbuotojų teikiamas paslaugas ir įvairiuose ligoninės skyriuose dirbančius medicinos psichologus bei socialinius darbuotojus perkelti į vieną skyrių – Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyrių. Byloje nustatyta faktinės aplinkybės patvirtina, kad į bylą buvo pateikti Ligoninės direktoriaus įsakymai dėl pareigybių ir etatų skaičiaus pasikeitimo (2019 m. liepos 30 d. įsakymas Nr. V-795, 2019 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. V-1334), atsakovės medicinos psichologų, psichoterapeutų ir socialinių darbuotojų darbo reglamentas (patvirtintas 2019 m. lapkričio 15 d. Ligoninės direktoriaus įsakymu Nr. V-1205), kurie įrodo, kad medicinos psichologų ir socialinių darbuotojų darbo organizavimas pasikeitė.
19. Atsakovė [DK 24 straipsnio](#) 1, 5 dalyse nustatytų pareigų veikti sąžiningai, bendradarbiauti, nepiktnaudžiauti teise, vengti interesų konflikto ir siekti bendros darbdavio ir darbuotojo ar visų darbuotojų gerovės, darbo santykių darnaus vystymosi ir kitos darbo sutarties šalies teisėtų interesų gynimo nepažeidė. Teisėjų kolegijos vertinimu, ieškovė neįrodė aplinkybių, kad atsakovės vykdoma pertvarka buvo atliekama tik dėl akių, tik tam, kad būtų pakenkta ieškovei, kad buvo pažeisti ieškovės lūkesčiai ir teisėti interesai, kad atsakovės elgesys buvo nesąžiningas, neteisingas, kad buvo pažeistos ieškovės įstatymų garantuotos teisės, taip pat [DK](#) nuostatos, reglamentuojančios darbuotojo atleidimą.

III. Kasacinio skundo teisiniai argumentai ir atsilepimo į jį teisiniai argumentai

20. Kasaciniu skundu ieškovė prašo alternatyviai: panaikinti Šiaulių apylinkės teismo 2020 m. birželio 30 d. sprendimą ir Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. spalio 14 d. nutartį bei bylos nagrinėjimą perduoti nagrinėti apeliacinės instancijos (ne Šiaulių apygardos) teismui iš naujo; arba Šiaulių apylinkės teismo 2020 m. birželio 30 d. sprendimą ir Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. spalio 14 d. nutartį panaikinti ir priimti naują sprendimą – ieškinį tenkinti, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 20.1. Apeliacinės instancijos teismo (Šiaulių apygardos teismo) teisėjų dirba teisėjas, kuris yra byloje dalyvaujančios atsakovės atstovės

ir darbuotojos I. M. sutuoktinis. Lietuvos apeliaciniam teismui atsisakius perduoti bylą nagrinėti kitam apygardos teismui motyvuojant tuo, kad tokie santuokiniai ryšiai nepatenka į Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 34 straipsnio 5 dalyje reglamentuotą sąrašą atvejų, bylą apeliacinės instancijos teisme išnagrinėjo neteisėtos sudėties teismas ([CPK 329 straipsnio](#) 2 dalies 1 punktas). Ieškovės apeliacinį skundą išnagrinėjus Šiaulių apygardos teismui buvo pažeista Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalis, [CPK 34 straipsnio](#) 5 dalis bei neužtikrinta ieškovės teisė į tai, kad jos bylą išnagrinėtų nešališkas teismas.

- 20.2. Apeliacinės instancijos teismas, pažeisdamas proceso teisės normas, nepagrįstai įvertino, kad ieškovė atsisakė dirbti siūlomomis pakeistomis sąlygomis. Taip pat netinkamai aiškindamas ir taikydamas [DK 45 straipsnio](#) 1, 2 ir 4 dalių ir 57 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostatas, apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nusprendė, kad perkeltiant psichologo etatą iš vieno Ligoninės skyriaus į kitą buvo būtinas rašytinis ieškovės sutikimas. Nagrinėjamu atveju ieškovės darbo funkcija nebuvo keičiama ir ieškovė niekada neatsisakė vykdyti darbo sutartyje suderėtą darbo funkciją – dirbti psichologo darbą (kad ir kokio skyriaus pacientas būtų). [DK](#) reglamentuojant, kad darbo funkcijos atlikimo vieta gali nesutapti su darbuviets vieta, nagrinėjamu atveju pas atsakovę neegzistavo objektyvi aplinkybė, dėl kurios buvo būtina keisti ieškovės darbo sąlygas. Taigi, atsakovė siūlė ieškovei pakeisti ne būtinąsias darbo sutarties sąlygas, o darbo sąlygas, nurodytas [DK 45](#) straipsnio 4 dalyje, dėl kurių keitimo nereikalingas raštiškas darbuotojo sutikimas. Todėl ieškovės atleidimas iš darbo [DK 57 straipsnio](#) 1 dalies 3 punkto pagrindu yra aiškiai neteisėtas.
- 20.3. Bylą nagrinėję teismai pažeidė proceso teisės normas, reglamentuojančias įrodinėjimą ([CPK](#) 176, 177, 178, 185 straipsniai), nes išvadą, kad atsakovės siūlymas keisti darbo sąlygas buvo pagrįstas reikšmingomis ekonominio, organizacinio ar gamybinio būtinumo priežastimis, padarė nesant tai patvirtinančių įrodymų. Apeliacinės instancijos teismas išvardijo daugybę atsakovės priimtų individualių teisės aktų, tačiau patys priimtų vietiniai aktai neįrodo, kad būtų buvusios reikšmingos organizacinio būtinumo priežastys.
21. Atsiliepimų į ieškovės kasacinį skundą atsakovė prašo atmesti kasacinį skundą ir palikti Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. spalio 14 d. nutartį nepakeistą. Atsiliepiamas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
- 21.1. Tam, kad būtų nušalinti visi atitinkamo teismo teisėjai, o byla perduota kitam teismui, turi būti išdėstyti argumentai bei juos pagrindžiantys duomenys, t. y. turi būti nurodytos aplinkybės, leidžiančios objektyviai stebėtojai pagrįstai abejoti visų konkretaus teismo teisėjų nešališkumu. Lietuvos apeliacinis teismas pagrįstai nurodė, kad pateiktame nušalinimo pareiškime nenurodyta nė vieno iš [CPK](#) 65 straipsnyje įtvirtintų bylą paskirtos nagrinėti teisėjos bei visų bylą galinčių nagrinėti teisėjų nušalinimo pagrindų.
- 21.2. Bylos šalys, sudarydamos darbo sutartį, kaip būtinąją darbo sutarties sąlygą nurodė konkrečią ieškovės darbuviets – Reabilitacijos skyrių. Dėl darbo organizavimo pakeitimų medicinos psichologo etato Reabilitacijos skyriuje nebeliko ir ieškovė turėjo būti perkelta į kitą Ligoninės kliniką ir kitą skyrių, esantį kitu veiklos adresu. Toks perkėlimas reiškia darbo sutartyje sulgtos darbuviets, taip pat ir būtinąsias darbo sutarties sąlygas, keitimą. Pažymėtina, kad dėl ieškovės perkėlimo į kitą darbuviets rašytinis sutikimas buvo būtinas ir dėl tos priežasties, kad ieškovė turėjo būti perkelta į kitą vietovę (į kitą Ligoninės kliniką, esančią kitu adresu). Ieškovė, nesutikusi dirbti pakeistomis būtinosiomis darbo sutarties sąlygomis, pagrįstai buvo atleista iš darbo [DK 57 straipsnio](#) 1 dalies 3 punkto pagrindu.
- 21.3. Ieškovė ginčija teismų nustatytą faktinę aplinkybę, kad jos darbo sąlygos nebuvo pakeistos ir ji iki pat atleidimo dirbo Reabilitacijos skyriuje. Ieškovės faktinės darbo sąlygos iki atleidimo dienos yra fakto klausimas ir jo išsprendimas nepriskirtas kasacinio teismo kompetencijai.
- 21.4. Darbdavė neprivalo įrodinėti organizacinių pertvarkymų racionalumo (reikalingumo), t. y. darbdavė neprivalo įrodyti, kiek medicinos psichologų centralizavimas leis sutaupyti lėšų ar pagerinti teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir kokybę. Pažymėtina, kad planuojant pertvarkymus yra teikiamos tik prognozės, kurių patikimumas galės būti įvertintas tik praėjus reikšmingam laikui tarpui po pertvarkos pabaigos. Vertinimas, ar Ligoninė pagrįstai perkėlė medicinos psichologus į Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyrių, peržengtų teismo kompetencijos ribas.
- 21.5. Ieškovės teiginiai, kad po organizacinių pertvarkymų niekas nepasikeitė, medicinos psichologo darbo funkcijos liko nepakitusias, tik po pertvarkymo medicinos psichologai buvo priskirti vienam Psichiatrijos klinikos skyriui, yra nepagrįsti.
- 21.6. Kasacinio skundo teiginiai, kad medicinos psichologo etatas Reabilitacijos skyriuje yra būtinas pagal teisės aktų reikalavimus, yra nepagrįsti. Teisės aktai reikalauja, kad teikdama reabilitacijos paslaugas Ligoninė privalo užtikrinti ir medicinos psichologo konsultacijas, tačiau teisės aktai nereikalauja, kad medicinos psichologas dirbtų Reabilitacijos skyriuje. Medicinos psichologams dirbant Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyriuje, šių specialistų konsultacijos efektyviai gali būti užtikrinamos tiek Reabilitacijos, tiek ir kituose Ligoninės skyriuose.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl teismo nešališkumo

22. Nagrinėjamoje byloje ieškovė pateikė prašymą nušalinti visus apygardos teismo teisėjus ir perduoti civilinę bylą nagrinėti kitam teismui, ši prašymą iš esmės grindžia [CPK](#) 34 straipsnio 5 dalimi, nustatančia, be kita ko, kad byla perduodama nagrinėti kitam teismui, kai teisme (išskyrus Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą, Lietuvos apeliacinį teismą), kuriam teisminga byla, teisėjų, teismo valstybės tarnautojų ar teismo darbuotojų dirba dalyvaujančio byloje asmens sutuoktinis (sugyventinis), vaikai (ivaikiai), tėvai (itėviai), broliai, seserys (ibroliai, iseserės), taip pat dalyvaujančio byloje asmens sutuoktinio vaikai (ivaikiai), tėvai (itėviai), broliai, seserys (ibroliai, iseserės). Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad byloje dalyvaujančio asmens Ligoninės atstovės ir darbuotojos I. M. sutuoktinis N. M. yra Šiaulių apygardos teismo teisėjai.
23. Lietuvos apeliacinis teismas, nagrinėdamas ieškovės pateiktą nušalinimą Šiaulių apygardos teismui, 2020 m. rugpjūčio 27 d. nutartimi nurodė, kad teisėjui (teisėjams) pareikštas nušalinimas laikomas pagrįstu tik tuomet, kai egzistuoja aplinkybės, kurios leidžia pagrįstai abejoti bylą nagrinėti paskirto ar ją nagrinėjančio teisėjo (teisėjų) nešališkumu ar suinteresuotumu bylos baigtimi ([CPK](#) 64–66 straipsniai). Nagrinėjamu atveju pareiškėja nenurodė nė vieno iš [CPK](#) 65 straipsnyje įtvirtintų bylą paskirtos nagrinėti teisėjos Birutės Simonaitienės bei visų bylą galinčių nagrinėti teisėjų nušalinimo pagrindų. Todėl Lietuvos apeliacinis teismas nusprendė, kad pareiškėja nepaneigė preziumuojamo teismų (teisėjų) nešališkumo ir objektyviai stebėtojai negali kilti pagrįstų abejonių, jog civilinė byla gali būti išnagrinėta pažeidžiant teismo ir teisėjų nešališkumo principą. Kasaciniame skunde ieškovė nurodo, kad nagrinėjamu atveju atsakovės atstovės, kuri, remiantis [CPK 37 straipsnio](#) 2 dalimi, yra priskiriama prie byloje dalyvaujančių asmenų, ir Šiaulių apygardos teismo teisėjo ryšio pobūdis ir laipsnis yra toks, kad objektyviai

rodytų Šiaulių apygardos teismo nešališkumo stoką. Teisėjų kolegija šiuos argumentus atmeta kaip nepagrįstus.

24. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2001 m. vasario 12 d. nutarime konstatavo, kad asmens konstitucinė teisė, jog jo būtų išnagrinėtų nešališkas teismas, reiškia tai, kad asmens bylos negali nagrinėti teisėjas, del del kurio nešališkumo gali kilti abejonių: teisėjas, nagrinėjantis bylą, turi būti neutralus; teismo nešališkumas, kaip ir teismo nepriklausomumas, yra esminė žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo garantija bei teisingo bylos išnagrinėjimo, pasitikėjimo teismu sąlyga. Teisėjo ir teismų nešališkumas užtikrinamas nustatant draudimus ir apribojimus teisėjams nagrinėti bylas, jeigu yra aplinkybių, keliančių abejonių dėl teisėjo nešališkumo.
25. [CPK 34 straipsnio](#) 5 dalyje įtvirtintos normos paskirtis yra pašalinti abejones dėl tam tikro teismo teisėjo nešališkumo ir kartu užtikrinti realų teisės ir nešališką ir objektyvų teismą įgyvendinimą. Vis dėlto, teisėjų kolegijos vertinimu, vien tai, kad byloje susiklosčiusios aplinkybės atitinka tas, kurios nurodytos šios normos dispozicijoje „kai teisme, kuriam teisinga byla, teisėju, teismo valstybės tarnautoju ar teismo darbuotoju dirba dalyvaujantis byloje asmens sutuoktinis (sugyventinis), vaikai (vaikiai), tėvai (tėviai), broliai, seserys (broliai, seserės)“, *per se* (savime) nereiškia bylą nagrinėjančio teisėjo (-ų) šališkumo. Kiekvienu konkrečiu atveju nušalinimo klausimas sprendžiamas įvertinus pateiktų argumentų pagrįstumą.
26. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. vasario 6 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. e3K-3-10-1075/2020](#) išsamiai aptarta Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) praktika dėl teisėjo nešališkumo, kuris turi būti įvertinamas dviem aspektais: pagal objektyvų ir subjektyvų testus. Vadovaujantis subjektyviojo testu, atsižvelgiant į konkretaus teisėjo asmeninius įsitikinimus ir elgesį, t. y. ar teisėjas konkrečioje byloje turi kokį nors išankstinį nusistatymą ar tendencingumą, tuo tarpu, vadovaujantis objektyviojo testu, vertinama, ar pats teismas ir jo sudėtis suteikė pakankamas garantijas, kad būtų pašalintos bet kokios teisėtos abejonės dėl jo nešališkumo (žr., pvz., EŽTT 2015 m. balandžio 23 d. sprendimo byloje *Morice prieš Prancūziją*, peticijos Nr. 29369/10, par. 73). Taikant subjektyvų teisėjo nešališkumo testą yra laikomasi teisėjo nešališkumo prezumpcijos, kuri reiškia, kad asmeninis teisėjo nešališkumas yra preziumuojamas, kol nėra tam prieštaraujančių įrodymų (žr., pvz., EŽTT 2000 m. gruodžio 21 d. sprendimo byloje *Wettstein prieš Šveicariją*, peticijos Nr. 33958/96, par. 43; 2005 m. gruodžio 15 d. sprendimo byloje *Kyprianou prieš Kiprą*, peticijos Nr. 73797/01, par. 119; 2009 m. spalio 15 d. sprendimo byloje *Micallef prieš Maltą*, peticijos Nr. 17056/06, par. 94). Objektyvusis teisėjo nešališkumo testas yra laikomas svarbia papildoma garantija, atsižvelgiant į tai, kad kai kuriose bylose gali būti sudėtinga pateikti įrodymus, paneigiančius teisėjo subjektyviojo nešališkumo prezumpciją (žr. EŽTT 1996 m. birželio 10 d. sprendimo byloje *Pullar prieš Jungtinę Karalystę*, peticijos Nr. 22399/93, par. 32). Taikant objektyvų teisėjo nešališkumo testą reikia nustatyti, ar, be teisėjo elgesio, yra kitų patikrinamų faktų, kurie gali kelti abejonių dėl teisėjo nešališkumo. Taikant šį testą didelė reikšmė suteikiama suinteresuoto asmens požūriui, objektyvaus stebėtojo nuogastavimams. Tai, kaip situacija atrodo, turi tam tikros svarbos arba, kitaip tariant, „teisingumas ne tik turi būti įvykdytas, jis taip pat turi atrodyti įvykdytas“ (žr., pvz., EŽTT 1984 m. spalio 26 d. sprendimo byloje *De Cubber prieš Belgiją*, peticijos Nr. 9186/80 par. 26; 2009 m. spalio 15 d. sprendimo byloje *Micallef prieš Maltą*, peticijos Nr. 17056/06, par. 98). Nuo to priklauso pasitikėjimas, kurį demokratinėje visuomenėje teismai turi įkvėpti žmonėms ir visų pirma bylos šalims. Šiuo atžvilgiu net įtarimas gali turėti tam tikrą reikšmę, todėl kiekvienas teisėjas, del del kurio šališkumo gali kilti teisėtų (pagrįstų) abejonių, turi nusišalinti (žr. EŽTT 1998 m. spalio 28 d. sprendimo byloje *Castillo Algar prieš Ispaniją*, peticijos Nr. 28194/95, par. 45).
27. Nors suinteresuoto asmens nuogastavimai yra svarbūs, tačiau nėra lemiami, sprendžiant dėl teisėjo nešališkumo. Lemiamą reikšmę šiuo atžvilgiu turi tai, ar suinteresuoto asmens nuogastavimai gali būti laikomi objektyviai pateisinamais (žr., pvz., EŽTT 2000 m. gruodžio 21 d. sprendimo byloje *Wettstein prieš Šveicariją*, peticijos Nr. 33958/96, par. 44; 2009 m. spalio 15 d. sprendimo byloje *Micallef prieš Maltą*, peticijos Nr. 17056/06, par. 96). Objektyvusis testas paprastai yra susijęs su hierarchinių ar kitų ryšių tarp teisėjo ir proceso dalyvių nustatymu arba to paties asmens skirtingų funkcijų vykdymu teisminiame procese (žr. EŽTT 2005 m. gruodžio 15 d. sprendimo byloje *Kyprianou prieš Kiprą*, peticijos Nr. 73797/01, par. 121).
28. Nagrinėjamoje byloje ieškovė nepateikė jos nuogastavimus dėl visų apeliacinės instancijos teismo teisėjų šališkumo nagrinėjant šią bylą objektyviai pateisinančių įrodymų, realių faktų, keliančių abejonių dėl teisėjų šališkumo. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad atsakovės darbuotoja I. M. bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme nėra atlikusi kokių nors procesinių veiksmų atstovaujamosios Ligoninės vardu. Vadinausi, I. M. [CPK 34 straipsnio](#) 5 dalies nuostatų taikymo prasme nebuvo byloje dalyvaujančiu asmeniu ([CPK 37 straipsnio](#) 2 dalis). Be to, atsakovės darbuotojos sutuoktinis N. M. dirba kitame šio teismo skyriuje, t. y. Baudžiamųjų bylų skyriuje, jis nėra hierarchiniais ryšiais kaip nors susijęs su bylą nagrinėjusiais Civilinių bylų skyriaus teisėjais. Vien tai, kad atsakovės darbuotojos sutuoktinis dirba tame pačiame teisme, nereiškia, kad jis ir civilines bylas nagrinėjantys teisėjai susaistyti tarnybine ar kuria nors kita tarpusavio priklausomybe, kuri paprastai gali sukelti abejonių teisėjų nešališkumui.
29. Atsižvelgdama į tai, teisėjų kolegija konstatuoja, kad ieškovės kasacinio skundo argumentas dėl teisėjų nušalinimo yra nepagrįstas ir nėra pagrindo spręsti, kad šią bylą nagrinėjo neteisėtos sudėties teismas.

Dėl [DK 45 straipsnio](#) reglamentuojančio darbovietės kaip būtinosios darbo sutarties sąlygos pakeitimą ir darbuotojo perkėlimą dirbti į kitą vietovę, aiškinimo ir taikymo

30. Nuo 2017 m. liepos 1 d. galiojančio [DK](#) (2016 m. rugsėjo 14 d. įstatymas Nr. XII-2603) 45 straipsnio 1 dalimi reglamentuota, kad pakeisti būtinausias darbo sutarties sąlygas, papildomas darbo sutarties sąlygas, nustatytą darbo laiko režimo rūšį ar perkelti darbuotoją dirbti į kitą vietovę darbdavio iniciatyva galima tik su darbuotojo rašytiniu sutikimu. To paties straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad straipsnio pirmoje dalyje nepaminėtos darbo sąlygos darbdavio sprendimu gali būti keičiamos, pasikeitus jas reglamentuojančioms taisyklėms ar ekonominio, organizacinio ar gamybinio būtinumo atvejais. Apie šių sąlygų pakeitimus darbuotojas turi būti informuotas prieš protiną terminą.
31. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad ieškovė, nuo 2006 m. dirbanti medicinos psichologe Ligoninės Reabilitacijos skyriuje, iš atsakovės 2019 m. gavo pasiūlymą dirbti kitame Ligoninės skyriuje – Psichiatrijos klinikos Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyriuje. Ieškovei su pasiūlymu nesutikus, atsakovė įvertino tai kaip atsisakymą dirbti pakeistomis darbo sutarties sąlygomis, todėl savo iniciatyva, nesant ieškovės kaltės, atleido ieškovę iš Ligoninės. Bylą dėl neteisėto atleidimo iš darbo nagrinėję teismai motyvavo, kad šiuo atveju buvo keičiama būtinoji darbo sutarties sąlyga – *darbovietė*, todėl buvo būtinas rašytinis ieškovės sutikimas. Ieškovė, nedavusi sutikimo, pagrįstai atleista pagal [DK 57 straipsnio](#) 1 dalies 3 punktą. Atsakovė, pritardama teismų atliktam vertinimui, procesiniuose dokumentuose papildomai nurodo, kad ieškovės sutikimas buvo būtinas ir dėl tos priežasties, kad ieškovė turėjo būti perkelta į kitą vietovę. Tuo tarpu pati ieškovė teigia, kad ginčas kilo dėl darbo vietos ir darbo organizavimo tvarkos pakeitimo, kuriam įgyvendinti ieškovės rašytinio sutikimo nereikėjo.
32. Teisėjų kolegija pažymi, kad nėra suformuotos kasacinio teismo praktikos taikant nuo 2017 m. liepos 1 d. galiojančio [DK 45 straipsnio](#) nuostatas. Todėl kasaciniame skunde ir atsiliepime į jį keliamais klausimais teisėjų kolegija pasisako iš esmės.
33. Kaip matyti iš [DK 45](#) straipsnio turinio, šis straipsnis nustato darbo sąlygų keitimo darbdavio iniciatyva tvarką, pagal kurią dalis darbo sąlygų gali būti keičiama tik darbuotojo rašytiniu sutikimu, tuo tarpu dėl kitos darbo sąlygų dalies pakeitimo darbuotojo rašytinio sutikimo nereikalaujama.
34. Įstatymų leidėjas nustatė, kad darbdavio iniciatyva tik su darbuotojo rašytiniu sutikimu gali būti keičiamos šios darbo sąlygos: būtinosios darbo sutarties sąlygos; papildomos darbo sutarties sąlygos, darbo laiko režimo rūšis; darbo funkcijos (-ų) atlikimo vietovė ([DK 45 straipsnio](#)

1 dalis). Dėl visų kitų straipsnio 1 dalyje nepamintų darbo sąlygų keitimo darbuotojo rašytinis sutikimas nereikalingas. Tokios sąlygos gali būti keičiamos darbdavio sprendimu dėl to, kad pasikeitė darbo sąlygos reglamentuojančios taisyklės ar ekonominio, organizacinio ar gamybinio būtinumo atvejais ([DK 45 straipsnio](#) 4 dalis).

35. Vien tai, kad įstatymų leidėjas nustatė darbdaviui prievolę gauti rašytinį sutikimą dėl [DK 45](#) straipsnio 1 dalyje įtvirtintų darbo sąlygų pakeitimo, suponuoja šių sąlygų svarbą darbuotojui: tikėtina, kad tokio pobūdžio darbo sąlygoms esant kitokioms, negu yra sulytos darbo sutartimi, darbuotojas nebūtų apsisprendęs jos sudaryti; arba tokių sąlygų pakeitimas apskritai yra lemiantis darbuotojo apsisprendimą tęsti darbo santykius.
36. Darbovietė, kaip ir darbo funkcija, darbo apmokėjimo sąlygos, yra būtiniosios darbo sutarties sąlygos, dėl kurių susitarus laikoma, kad darbo sutartis yra sudaryta ([DK 33 straipsnio](#) 2 dalis, [DK 34 straipsnio](#) 1 dalis). Tai reiškia, kad, darbo santykių šalims nesusitarus dėl darbovietės, nėra pagrindo įsigaliooti darbo sutarčiai.
37. Įstatymų leidėjas įtvirtino, kad darbovietė yra darbdavio veiklą vykdančias struktūrinis organizacinis darinys (filialas, atstovybė, ar kitas struktūrinis, gamybinis, prekybinis ar kitos veiklos padalinys), kuriame savo darbo funkcijas atlieka darbdavio darbuotojai. Įstatymų leidėjas neapibrėžė konkretaus darboviečių skaičiaus – darbdavys jų gali turėti vieną ar kelias (žr. [DK 21](#) straipsnio 3 ir 4 dalis). Teisės doktrinoje pažymima, kad sprendžiant darbo organizavimo klausimus darboviečių – darbdavį sudarančių padalinių – vadovai gali būti įgaliojami atlikti tam tikras darbdavio funkcijas, pavyzdžiui, filialo vadovui gali būti deleguojama teisė sudaryti darbo sutartis su į filialą priimamais darbuotojais, struktūriniame padalinyje dirbantis vidurinės grandies vadovas gali būti įgaliojamas organizuoti darbo ir poilsio laiką, tvirtinti darbo grafikus, vesti darbo laiko apskaitą (Bagdanskis T.; Mačiulaitis V.; ir Mikalopas M. *Lietuvos Respublikos darbo kodekso komentaras. Individualieji darbo santykiai*. Vilnius: UAB „Rito projects“, 2018, p. 12).
38. *Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad darbovietė laikytinas toks struktūrinis organizacinis darinys, kuris savarankiškai vykdo darbdavio pasirinktą (-as) veiklos sritį (-is), o jo vadovas turi jam deleguotą savarankiškumą spręsti visus darbdavio kompetencijai priskirtus klausimus ar jų dalį, be kita ko, teikti nurodymus to organizacinio darinio darbuotojams. Taigi pagrindiniai darbovietės požymiai yra jos organizacinis savarankiškumas ir joje įdarbintų darbuotojų tiesioginis pavaldumas darbovietėje galiojančiai tvarkai.*
39. Kita [DK 45 straipsnio](#) 1 dalyje paminėta darbo sąlyga – vietovė – nėra priskiriama prie būtinųjų darbo sutarties sąlygų. Tačiau dėl šios darbo sąlygos pakeitimo taip pat reikalingas darbuotojo rašytinis sutikimas. Pažymėtina, kad įstatymų leidėjas sąvokos „vietovė“ išaiškinimo nepateikia. Kita vertus, ši sąvoka vartojama tik [DK 45](#) ir [57](#) straipsniuose, reglamentuojančiuose darbo sąlygų keitimą darbdavio iniciatyva ir atsisakymo dirbti tokiomis pakeistomis sąlygomis padarinius. Todėl sąvoka „vietovė“ aiškintina minėtų nuostatų kontekste atsižvelgiant į jų tikslą. Teisėjų kolegija daro išvadą, jog [DK 45](#) ir [57](#) straipsniuose vartojama sąvoka savo turiniu nėra tapati kituose [DK](#) straipsniuose vartojamoms sąvokoms „darbo funkcijų atlikimo vieta“ (žr. [DK 108 straipsnio](#) 2 ir 12 dalis), „darbo funkcijos atlikimo vieta“ (žr. [DK 34](#) ir [44](#) straipsnį, [108](#) straipsnio 12 dalį, [109](#) straipsnį), „darbo vieta“ (žr. [DK 26](#), [27](#), [42](#), [52](#), [58](#), [62](#) ir kt. straipsnius).
40. Teisėjų kolegijos vertinimu, šios nutarties 39 punkte paminėta vietovė paprastai siejama su konkrečiu šalies administraciniu teritoriniu vienetu ar jo dalimi (išskyrus kilnojamojo pobūdžio darbo atvejus, kai funkcijos atliekamos visos šalies mastu ar už jos ribų). Tuo tarpu darbo funkcijų atlikimo vieta, priklausomai nuo darbo pobūdžio ir darbo organizavimo tvarkos, gali būti nenuolatinė ir tam tikru laikotarpiu skirta tos pačios vietovės ribose. Taigi sąvoka „vietovė“ yra bendresnė, o sąvokos „darbo vieta“, „darbo funkcijų atlikimo vieta“ – siauresnės ir siejamos su adresu, kuriuo darbuotojas, vykdydamas darbovietės nurodymus, konkrečiu laikotarpiu (diena, savaitę, mėnesį ar kt.) atlieka pareigas ar vykdo funkcijas.
41. Kai kada sąvoka „darbo vieta“ įstatyme vartojama ir alternatyvia reikšme – kaip tam tikrų darbinų pareigų vienetas (etas) (žr. [DK 57](#), [60](#), [63](#), [68](#), [71](#) ir kt. straipsnius). Atsižvelgiant į nagrinėjamos bylos aplinkybes, toliau sąvoka „darbo vieta“ vartotina ir suprantama kaip darbo funkcijos atlikimo geografinė vieta.
42. Pažymėtina, kad darbuotojo darbo funkcijos atlikimo vieta (darbo vieta) ir vietovė, kurios ribose jis vykdo funkcijas, gali nesutapti su darbovietės, kaip struktūrinio organizacinio darinio, buvimo vieta ir adresu (žr., pvz., [DK 34 straipsnio](#) 4 dalies antrąjį sakinį), tačiau bet kokių atvejų darbovietė ir joje įdarbintą darbuotoją turi sieti tiesioginis organizacinis ir pavaldumo ryšys (pvz., darbuotojas įdarbintas darbovietėje, kurios buvimo adresas yra regiono centre; jo funkcijų atlikimo vieta priklausomai nuo darbovietės teikiamų nurodymų yra skirtinga kaskart vis kitame privačiame ūkyje, tačiau darbo funkcijas jis atlieka tik to regiono (vietovės) ribose esančiuose privačiuose ūkiuose).
43. Teisėjų kolegijos sprendžia, kad darbuotojo rašytinio sutikimo dėl darbo sąlygos – vietovės – pakeitimo neturi būti reikalaujama šiais atvejais: kai darbo sutarties sudarymo metu joje buvo apibrėžtos vietovės, kuriose darbuotojas atliks darbo funkcijas, ir sutarties vykdymo metu darbuotojas perkeltas iš vienos vietovės į kitą; darbuotoją ketinama perkelti dirbti iš vienos vietovės į kitą, nors abi vietovės įeina į darbo sutartyje apibrėžtą darbo funkcijų atlikimo teritoriją (pvz., darbuotoją perkelti iš savivaldybės X į savivaldybę Y, tačiau abi patenka į sutartyje apibrėžtą apskrities teritoriją Z). Tai paaiškinama tuo, kad darbo sutarties šalys laisva valia suderino tokį darbo organizavimo būdą ir tokios sąlygos darbuotojui yra priimtinos. Taip pat, teisėjų kolegijos vertinimu, darbuotojo rašytinio sutikimo dėl darbo sąlygos – vietovės – pakeitimo neturi būti reikalaujama, kai: pačioje darbo sutartyje yra aiškiai įtvirtinta, kad darbuotojo darbo funkcijų atlikimo vieta nesiejama su konkrečia (-iomis) vietove (-ėmis); pats darbo funkcijos atlikimo būdas yra tokio pobūdžio, kad funkcijos atlikimas negali būti siejamas su konkrečia vietove (pvz., kilnojamojo pobūdžio darbas, kurio esmė yra pervažiavimai į kitas vietoves).
44. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, vadovaudamasi [DK 2](#) straipsnyje įtvirtintu darbo teisių gynybos principu ir [CPK 361 straipsnio](#) 4 dalies 2 punktu, išaiškina:

[DK 45](#) straipsnio 1 dalyje nurodytas darbuotojo perkėlimas dirbti į kitą vietovę reiškia, kad darbuotojui siūloma pakeisti darbo sąlygas tokiu būdu, kad jo darbo funkcijų atlikimo vieta (-os) (darbo vieta (-os)) neterminuotai ar likusį darbo sutarties terminą būtų toje darbo sutartimi nesulygtoje vietovėje, kuri reikšmingai nutolusi nuo pirminės vietovės arba, nors reikšmingai ir nemutolusi, darbo funkcijų atlikimas darbo sutartimi nesulygtoje naujoje vietovėje darbuotojui asmeniškai sukelia neigiamus pokyčius.

45. Nagrinėjamu atveju apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad ieškovei buvo siūloma keisti *darbovietę* kaip būtinąją darbo sutarties sąlygą, todėl šiam siūlymui įgyvendinti būtinas ieškovės rašytinis sutikimas. Teisėjų kolegija, įvertinusi skundžiamos nutarties turinį, nusprendžia, kad minėta išvada padaryta nesurinkus pakankamai tam reikalingų įrodymų ir yra nenuosekli.

46. Pirmą, sprendžiant dėl Psichiatrijos klinikos Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės rehabilitacijos skyriaus savarankiškumo (šios nutarties 38 punktas), nustatyta, kad atsakovė 2019 m. liepos 30 d. įsakymu Nr. V-795 „Dėl viešosios įstaigos Respublikinės Šiaulių ligoninės darbuotojų pareigybių ir etatų skaičiaus nuo 2019 m. spalio 1 d. patvirtinimo“ ir tą pačią metų gruodžio 31 d. įsakymu Nr. V-1334 „Dėl viešosios įstaigos Respublikinės Šiaulių ligoninės pareigybių ir etatų skaičiaus nuo 2020 m. sausio 1 d. patvirtinimo“ patvirtino pareigybių sąrašą ir etatų skaičių, įsigaliosiančius nuo atitinkamų kalendorinių datų. Iš minėtų įsakymų turinio matyti, kad Psichiatrijos klinikos Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės rehabilitacijos skyrius, kuriame buvo siūlyta dirbti ieškovei, nėra savarankiškas struktūrinis padalinys, o yra Psichiatrijos klinikos sudėtyje greta kitų skyrių (Ūmių būsenų skyriaus, Psichiatrijos skyriaus ir kt.). Pripažintina, kad tokia aplinkybė savaime negali paneigti skyriaus organizacinio savarankiškumo, tačiau byloje nebuvo išreikalauti ir tirti tokį savarankiškumą patvirtinantis vietiniai teisės aktai, kaip antai Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės rehabilitacijos

skyriaus veiklą (pvz., skyriaus nuostatai) ir to skyriaus vadovo įgalinimus (pvz., pareigybės aprašymas) reglamentuojantys teisės aktai.

47. Antra, sprendžiant dėl Psichiatrijos klinikos Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyriaus darbuotojų pavaldumo skyriuje galiojančiai tvarkai (šios nutarties 38 punktas) nustatyta, kad, remiantis Ligoninės medicinos psichologų, psichoterapeutų ir socialinių darbuotojų darbo reglamento, patvirtinto atsakovės direktoriaus 2019 m. lapkričio 15 d. įsakymu Nr. V-1205, 8 punktu, bet kuris gydantis Ligoninės gydytojas turi teisę registruoti pacientą vidinėms medicinos psichologų, psichoterapeutų bei socialinių darbuotojų konsultacijoms, jeigu tik yra tokių konsultacijų poreikis. Pirmosios instancijos teismo apklaustos liudytojos patvirtino, kad pasibaigus organizaciniam pertvarkymams Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyriaus psichologai, esant poreikiui ir paskyrus gydančiam gydytojui (tarp jų ir gydytojui reabilitologui), vykdavo pacientams teikti konsultacijų į kitus Ligoninės skyrius (tarp jų ir Reabilitacijos skyrių). Tokios aplinkybės nepatvirtina darbuotojų (psichologų) tiesioginio organizacinio ir pavaldumo ryšio su Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyriumi, kuriame jie įdarbinti. Priešingai, iš nustatytų aplinkybių galima daryti išvadą, kad minėtame skyriuje įdarbinti psichologai gaudavo darbo nurodymus iš kitų Ligoninės struktūrinių padalinių.
48. Vis dėlto, kvalifikuodamas atsakovės siūlymą dirbti kitomis darbo sąlygomis kaip sulygto darbovietės (būtiniosios darbo sutarties sąlygos) keitimą, apeliacinės instancijos teismas nebuvo nuoseklus. Teismas nurodė, kad ieškovės perkėlimui į kitą darbovietės skyrių, esantį kitu adresu, buvo būtinas rašytinis ieškovės sutikimas (apeliacinės instancijos nutarties 55 punktas). Taip pat nurodė, kad dėl vykdomų atsakovės struktūrinių pertvarkymų (medicinos psichologo etatas Reabilitacijos skyriuje perkeltas į Ligoninės Psichiatrijos klinikos Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyrių) buvo *keičiama ieškovės darbo vieta*, dirbti tokiomis darbo sąlygomis ieškovė nesutiko (apeliacinės instancijos nutarties 67 punktas). Taigi apeliacinės instancijos teismas tam tikrus veiksmus (darbo vietos pakeitimą ir perkėlimą į kitą skyrių toje pačioje darbovietėje) kvalifikavo kaip sulygto darbovietės pakeitimą. Teisėjų kolegijos vertinimu, tokie veiksmai nėra traktuojami kaip darbovietės pakeitimas, nes pirmu atveju darbovietė nesikeičia, antru atveju keičiama darbo vieta, tačiau tai ne visais atvejais tapatu darbovietės keitimui (žr. šios nutarties 42 punktą).
49. Teisėjų kolegija pažymi, kad apeliacinės instancijos teismas nepatikrino, ar buvo siūlyta keisti kitą darbo sąlygą – perkelti ieškovę į kitą vietovę, nors šis klausimas ir buvo atsakovės keltas apeliaciniame procese. Kadangi, anot liudytojų, nuo darbo pradžios iki pat atleidimo ieškovė teikdavo paslaugas pacientams tik Reabilitacijos skyriuje, t. y. ieškovės darbo vieta sutapo su jos darbovietės buvimo adresu, būtina nustatyti, kaip reikšmingai nutolęs Psichiatrijos klinikos Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyrius nuo ieškovės pirminės darbo funkcijų atlikimo vietos. Taip pat būtina įvertinti: kaip reikšmingai nuo pirminės darbo vietos ir minėto skyriaus yra nutolę kiti Ligoninės padaliniai, į kuriuos esant poreikiui ieškovė būtų kviečiama teikti konsultacijas; kokią dalį visų teikiamų konsultacijų sudaro skyriuje ir kituose padaliniuose teikiamos konsultacijos atskirai; galiausiai, ar darbo funkcijų atlikimas kitoje vietovėje ieškovei asmeniškai sukeltų neigiamų pokyčių (šios nutarties 44 punktas).
50. Teismo vaidmuo sprendžiant darbo bylas yra aktyvus. Tai patvirtina [CPK 414 straipsnio](#) nuostatos, pagal kurias bylą nagrinėjantis teismas turi teisę savo iniciatyva rinkti įrodymus, kuriais šalys nesiremia, jeigu jis mano, jog tai yra būtina siekiant teisingai išspręsti bylą. Byloje esantys įrodymai patvirtina, kad, nesikeičiant ieškovės darbo funkcijoms, ši nepageidavo jų atlikti kitur, negu buvo jos pirminė darbo funkcijų atlikimo vieta Šiauliuose, Architektų g. 77, ir ginčo dėl to tarp šalių nėra. Kadangi nenustatytos svarbios aplinkybės taikyti [DK 45 straipsnio](#) 1 dalį, kas susiję su darbovietės ir vietovės, kurioje atliekamos darbo funkcijos, keitimui, byla grąžintina nagrinėti apeliacinės instancijos teismui iš naujo pagal šioje nutartyje pateiktus išaiškinimus.

Dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių būtinybę pagrįsti darbo sąlygų keitimą, aiškinimo ir taikymo

51. [DK 57 straipsnis](#) reglamentuoja darbdavio teisę nutraukti neterminuotą darbo sutartį darbdavio iniciatyva be darbuotojo kaltės.
52. [DK 57 straipsnio](#) 6 dalyje nustatyta, kad darbuotojo atsisakymas dirbti pakeistomis būtinosiomis ar papildomomis darbo sutarties sąlygomis arba keisti darbo laiko režimo rūšį ar darbo vietovę gali būti priežastis nutraukti darbo sutartį, kai darbdavio siūlymas keisti darbo sąlygas yra pagrįstas *reikšmingomis ekonominio, organizacinio ar gamybinio būtinumo priežastimis*.
53. Darbo sąlygų keitimas negali būti savitiksliis, darbdavys bet kurių darbo sąlygų keitimą turi pagrįsti, t. y. pateikti motyvus, kodėl apskritai jas reikia keisti. Darbo sąlygos gali būti keičiamos, be kita ko, dėl ekonominių, organizacinių ir gamybinių priežasčių. Jų reikšmingumas ir svarba priklausomai nuo keičiamų darbo sąlygų pobūdžio yra skirtingi, kartu skirtingi ir tokių sąlygų keitimo padariniai – dėl vieno darbo sąlygų pakeitimo rašytinis darbuotojo sutikimas nereikalingas, dėl kitų darbo sąlygų pakeitimo toks išankstinis sutikimas reikalingas, o tokio sutikimo iš darbuotojo negavimas lemia darbo sutarties nutraukimą. Tai patvirtina [DK 45 straipsnio](#) 4 dalies ir 57 straipsnio 6 dalies nuostatų turinys.
54. Teisėjų kolegija pažymi, kad kai siekiama pakeisti darbo sąlygas dėl ekonominių, organizacinių ar gamybinių priežasčių, turi būti tenkinama šių sąlygų visuma: 1) priežastys yra realios, t. y. pagrįstos darbdavio poreikiais ir (ar) jo užsibrėžtais veiklos tikslais ir pertvarkymai turi būti realiai vykdomi; 2) priežastys yra konkrečios, t. y. nepakanka deklaratyviai įvardyti priežasties pobūdį (ekonominė ar kt.), o turi būti atskleistas priežasties turinys kiekvienu konkrečiu atveju; 3) yra būtinybė keisti darbo sąlygas, t. y. nepakeitus darbo sąlygų nėra įmanoma tenkinti darbdavio poreikių ir (ar) įgyvendinti jo tikslų; 4) priežasčių buvimą turi įrodyti darbdavys. Papildoma sąlyga siekiant pakeisti [DK 45 straipsnio](#) 1 dalyje nurodytas darbo sąlygas yra tai, kad priežastys turi būti *reikšmingos*.
55. Nagrinėjamu atveju byla nagrinėję teismai pripažino, kad atsakovės siūlymas keisti darbo sąlygas buvo pagrįstas reikšmingomis ekonominio, organizacinio ar gamybinio būtinumo priežastimis. Apeliacinės instancijos teismas kaip argumentą dėl šių priežasčių buvimo nurodė, kad atsakovė priėmė du vidinius teisės aktus – 2019 m. liepos 30 d. įsakymą Nr. V-795 „Dėl viešosios įstaigos Respublikinės Šiaulių ligoninės darbuotojų pareigybų ir etatų skaičiaus nuo 2019 m. spalio 1 d. patvirtinimo“ ir 2019 m. lapkričio 15 d. įsakymą Nr. V-1205 „Dėl Ligoninės medicinos psichologų, psichoterapeutų ir socialinių darbuotojų darbo reglamento patvirtinimo“ – ir tai įrodo, kad struktūriniai pertvarkymai buvo realiai įgyvendinti ir dėl to medicinos psichologų ir socialinių darbuotojų darbo organizavimas pasikeitė. Taip pat apeliacinės instancijos teismas nurodė: „<...> darbdavys neprivalo įrodinėti organizacinių pertvarkymų racionalumą (reikalingumo). Darbdavys neprivalo įrodyti, kiek medicinos psichologų centralizavimas leis sutaupyti lėšų ar pagerinti teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir kokybę; <...>“.
56. Ieškovė kasaciniame skunde teigia, kad išvada dėl reikšmingų priežasčių buvimo padaryta nesant tai patvirtinančių įrodymų. Teisėjų kolegija šiuos argumentus laiko pagrįstais. Iš esmės teismai apsiribojo tuo, kad: išvardijo priemones, kuriomis atliekami pokyčiai (atitinkamo valdymo organo sprendimo, įforminto atitinkamais vidiniais teisės aktais, priėmimas); patikrino jų įgyvendinimo realumą (pagal priimtus vidinius teisės aktus patikrino, nuo kada ir kur perkelti medicinos psichologų etatai) ir konstatavo pokyčių pasekmes (medicinos psichologų darbo organizavimas pasikeitė). Taigi, byla nagrinėję teismai ekonominio, organizacinio ar gamybinio būtinumo priežasčių keisti darbo sąlygas nenagrinėjo ir nenustatė jų *reikšmingumo*, nepareikalavo tą patvirtinančių įrodymų ir nenustatė, ar jos pagrįstos. Remdamasi tuo, teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas, padaręs išvadą, esą atsakovės siūlymas keisti darbo sąlygas buvo pagrįstas reikšmingomis ekonominio, organizacinio ar gamybinio būtinumo priežastimis, savo išvados nepagrindė bylos faktinėmis aplinkybėmis ar įrodymais ([CPK](#) 183, 185 straipsniai).
57. Teisėjų kolegija pažymi, kad, nagrinėdamas bylą iš naujo, teismas, įvertindamas Ligoninės atliekamų struktūrinių pertvarkymų svarbą, turi įvertinti jų realumą ir *reikšmingumą* Ligoninei, vadovaudamasis teisingumo ir protingumo principais, ir [DK 57 straipsnio](#) 6 dalies kontekste konstatuoja, kad taikydami šią normą teismai turi patys iš pateiktų darbdavio įrodymų spręsti apie tokių pertvarkymų svarbą kiekvienu

konkrečių atvejų, nepasitelkdamis tam specialistų ar ekspertų, kad teismo procesas netaptų ap sunkintas ir kad ilgą laikotarpį nebūtų apginami galimai nukentėjusio darbuotojo interesai. Be to, nors, kaip paminėta pirmiau, pertvarkymų priežastys turi būti pagrįstos darbdavio poreikiais ir (ar) jo užsibrėžtais tikslais (šios nutarties 54 punktas), tai nereiškia, kad turi būti analizuojamas tokių poreikių ir (ar) tikslų naudingumas pačiam darbdaviui, darbuotojams ar darbovietėje organizuojamiems darbo procesams siekiamo rezultato prasme.

Dėl precedento reikšmę turinčios teismų praktikos taikymo

58. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamoje nutartyje savo išvadas grindė pasiremdamas šiomis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartimis: 2007 m. balandžio 27 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. 3K-3-204/2007](#), 2016 m. birželio 30 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. 3K-3-336-248/2016](#), 2017 m. gruodžio 27 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. e3K-3-477-1075/2017](#).
59. Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje konstatuota, jog Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinta bendrosios kompetencijos teismų instancinė sistema turi funkcionuoti taip, kad būtų sudarytos prielaidos formuotis vienodai (nuosekliai, neprieštarinčiai) bendrosios kompetencijos teismų praktikai. Teismų precedentų, kaip teisės šaltinių, reikšmės negalima pervertinti, juolab suabsoliutinti. Remtis teismų precedentais reikia itin apdairiai. Teismams sprendžiant bylas precedento galią turi tik tokie ankstesni teismų sprendimai, kurie buvo sukurti analogiškose bylose, t. y. precedentas taikomas tik tose bylose, kurių faktinės aplinkybės yra tapačios arba labai panašios į tos bylos, kurioje buvo sukurtas precedentas, faktinės aplinkybės ir kurioms turi būti taikoma ta pati teisė, kaip toje byloje, kurioje buvo sukurtas precedentas (Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 24 d. nutarimas).
60. Teisėjų kolegija nurodo, kad teismams sprendžiant bylas precedento galią turi tik tokie ankstesni teismų sprendimai, kurie buvo priimti analogiškose bylose, t. y. precedentas taikomas tik tose bylose, kurių faktinės aplinkybės yra tapačios arba labai panašios į tos bylos, kurioje buvo sukurtas precedentas, faktinės aplinkybės ir kurioms turi būti taikoma ta pati teisė kaip toje byloje, kurioje buvo sukurtas precedentas. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra ne kartą nurodęs, kad nagrinėdamas bylas teismas teisės normas aiškina ir taiko ne *a priori* (iš anksto; nepatikrinus), o konkrečioje byloje, atsižvelgdamas į konkrečios bylos faktines aplinkybes ir šias siejdamas su taikytina teisės norma (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. balandžio 27 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-186/2009; 2015 m. kovo 6 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-118-219/2015](#); kt.).
61. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas civilinėje byloje [Nr. 3K-3-336-248/2016](#) sprendė ginčą, kai ieškovė (darbuotoja) buvo atleista dėl to, kad įmonėje dizainerės-konstruktorės atliekamos darbo funkcijos tapo nereikalingos (dizaino paslaugos nebeteikiamos), o su siūlymu atlikti kito pobūdžio darbo funkcijas (dirbti vadybininke) ieškovė atsisakė. Civilinėje byloje Nr. e3K-3-477-1075/2017 buvo sprendžiama, ar teisėtai buvo panaikinta ieškovo užimama direktoriaus pavaduotojo sporto bazėms pareigybė ir ieškovas dėl to atleistas iš darbo. Tuo tarpu nagrinėjamoje byloje ieškovės atliekamos funkcijos ir toliau reikalingos atsakovei, ieškovei nebuvo siūlyta atlikti kito pobūdžio funkcijų, jos užimama pareigybė nėra naikinama. Todėl paminėtų kasacinio teismo bylų aplinkybės nėra tapačios ar labai panašios su nagrinėjama byla. Civilinėje byloje [Nr. 3K-3-204/2007](#) kilo ginčas, ar, atlikus struktūrinius pertvarkymus, ieškovo atliekamos funkcijos darbovietėje išliko. Tuo tarpu nagrinėjamoje byloje organizacinių pertvarkymų įvykdymo faktas nekvestionuojamas ir byloje nėra duomenų, kad juos įvykdžius bent vieno medicinos psichologo etatas buvo panaikintas. Reikia turėti omeny ir tai, kad visose apeliacinio teismo cituotose kasacinio teismo išnagrinėtose bylose nebuvo taikytos nuo 2017 m. liepos 1 d. galiojančio [DK](#) nuostatos. Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad apeliacinės instancijos teismas neturėjo pagrindo remtis nutartimis, priimtomis minėtose bylose.

Dėl kitų kasacinio skundo argumentų

62. Ieškovė kasaciniame skunde teigia, kad medicinos psichologas privalo dirbti Reabilitacijos skyriuje, o ne „pagal poreikį“ teikti paslaugas, skyriuje būtinas komandinis darbas, ir vienas iš komandos privalomų narių yra medicinos psichologas. Teisėjų kolegija nekvestionuoja šios nutarties 4 punkte nurodytų teisės aktų, kuriomis remiasi ieškovė, nuostatų. Tačiau pabrėžia, kad darbo organizavimas komandos principu labiau turėtų būti suprantamas kaip komandą sudarančių specialistų priimamų sprendimų tarpusavio derinimas siekiant parinkti kiekvienam pacientui geriausią reabilitacinio gydymo metodiką atsižvelgiant į jo poreikius bei ligos pobūdį. Vien tai, kad vieno iš komandos narių nuolatinė darbo vieta yra ne Reabilitacijos skyriuje, negali eliminuoti jo indėlio į geriausio gydymo parinkimą pacientui. Ieškovė kasaciniame skunde plačiau nepaaiškina, kaip, anot jos, komandinis darbas turi būti atliekamas. Kita vertus, teisėjų kolegija pažymi, kad komandinis darbas neturi būti suprantamas kaip paslaugų (pvz., konsultacijų) teikimas pacientui tuo pačiu metu visiems komandos specialistams būnant kartu vienoje vietoje. Tokią išvadą liudija ir 2015 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. V-889 patvirtinto Medicininės reabilitacijos įstaigų (padalinių) veiklos specialijų reikalavimų aprašo 2 priedas, kur išdėstyti

reikalavimai medicininės reabilitacijos paslaugas teikiančioms (-iems) asmens sveikatos priežiūros įstaigoms (padaliniais). Priedo 5.1 punktu reglamentuota, kad tuo pačiu metu kabinete gali dirbti tik vienas komandos narys – medicinos psichologas. Remdamasi pirmiau nurodytais argumentais teisėjų kolegija nusprendžia, kad ieškovės nurodyti teisės aktai patvirtina būtinybę pacientui teikti medicinos psichologo paslaugas tiesiogiai Reabilitacijos skyriuje, tačiau nepatvirtina būtinybės medicinos psichologui fiziškai būti minėtame skyriuje kitu nei pacientų gydymo ar konsultavimo metu.

63. Ieškovė kasaciniame skunde nurodo, kad teismai nepagrįstai neįvertino ieškovės susirašinėjimo su atsakove turinio, kuris parodo visišką atsakovės – juridinio asmens – nenuoseklumą, ieškovės painiojimą, dėl ko ieškovė negalėjo tiksliai suvokti visų atsakovės pradėtų su ieškove veiksmų pasekmių. Pati atsakovė vengė pateikti visą reikšmingą informaciją. Su tokiais argumentais iš dalies galima sutikti [DK](#) 44 straipsnyje, reglamentuojančiame darbdavio informavimo apie darbo sąlygas pareigą, be kita ko, nurodyta, kad darbdavys privalo darbuotojui pateikti informaciją apie darbo funkcijos atlikimo vietą. Jeigu darbuotojas neturi pagrindinės darbo funkcijos atlikimo vietos ar ji nuolatinė, nurodoma, kad darbuotojas dirba keliuose vietose, ir darbovietės, iš kurios darbuotojas gauna nurodymus, adresas. Teisėjų kolegijos vertinimu, toks pranešimas turi būti teikiamas ir prieš pradėdant dirbti pakeistomis darbo sąlygomis. Byloje nustatyta, kad 2019 m. rugsėjo 10 d. pranešimu ieškovė buvo informuota, jog jos užimamas medicinos psichologo 1 etatas Reabilitacijos skyriuje perkeliamas į Psichiatrijos klinikos Krizių intervencijos, priėmimo, konsultacijų ir psichosocialinės reabilitacijos skyrių. Šios nutarties 47 punkte paminėta, kad bet kuris gydantis Ligoninės gydytojas turi teisę registruoti pacientą vidinėms medicinos psichologų, psichoterapeutų bei socialinių darbuotojų konsultacijoms, jeigu tik yra tokių konsultacijų poreikis. Iš to darytina išvada, kad, nepaisant ieškovės užimto etato perkėlimo į kitą skyrių, jos darbo funkcijų atlikimo vieta galėjo būti ir kituose Ligoninės padaliniuose. Kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių ([CPK 353 straipsnio](#) 1 dalis). Nors apeliacinės instancijos teismas ir nusprendė, kad ieškovė iki jos atleidimo iš darbo dienos faktiškai dirbti pakeistomis darbo sąlygomis nepradėjo, byloje nėra nustatyta, ar atsakovė įvykdė [DK](#) 44 straipsnyje nustatytą pareigą informuoti ieškovę apie tai, kuriose darbo vietose ji atliks funkcijas pasikeitus darbo sąlygoms. Kadangi kasacinis teismas bylos faktų nenustato, šią aplinkybę turi patikrinti bylą iš naujo nagrinėjantis apeliacinės instancijos teismas. Nenustačius to, pripažintina, kad tokios reikšmingos informacijos nepateikimas ieškovei, be kita ko, sudarė jai nepalankias sąlygas suvokti pateikto pasiūlymo dirbti kitomis darbo sąlygomis esmę ir pažeidė teisinio apibrėžtumo principą ([DK 2 straipsnio](#) 1 dalis).

64. Ieškovė argumentų dėl netinkamo teisės normų, susijusių su neturtinės žalos atlyginimu, aiškinimo ir taikymo nepateikė. Atsižvelgiant į tai, laikytina, kad ši apeliacinės instancijos teismo nutarties dalis kasacine tvarka nebuvo skundžiama. Bylą nagrinėję teismai pažeidė proceso teisės normas, nes savo išvadas padarė nesurinkę pakankamai įrodymų bei jų neįtyrę. Todėl byla, išskyrus jos dalį dėl neturtinės žalos atlyginimo, kartu įvertinus tai, kad atmestas ieškovės argumentas dėl teismo šališkumo, grąžinama nagrinėti apeliacinės instancijos teismui iš naujo pagal šioje nutartyje pateiktus išaiškinimus. Visų pirma, teismas turi nustatyti, kuri iš darbo sąlygų buvo keičiama (atitinkamai [DK 45 straipsnio](#) 1 ar 4 dalis). Antra, priklausomai nuo sąlygos, kuri buvo keičiama, skiriasi tokius pakitimus nulėmusių ekonominių, organizacinių ar gamybinių priežasčių svarbos laipsnis, tai byloje privalo įrodyti atsakovė. Dėl kitų kasaciniame skunde išdėstytų argumentų kasacinis teismas nepasisako, nes jie skundžiamo procesinio sprendimo teisėtumui bei vienodos teismų praktikos formavimui įtakos neturi.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

65. Ieškovė nurodo, kad sumokėjo 500 Eur sumą advokatui, rengusiam kasacinį skundą dėl apeliacinės instancijos teismo nutarties peržiūrėjimo, ir prašo ją priteisti iš atsakovės. Sumos mokėjimo faktui įrodyti ieškovė teismui pateikė 2020 m. spalio 16 d. pinigų priėmimo kvitą, serija LAT, Nr. 892282, ir tos pačios dienos patvirtinimą apie lėšų įskaitymą. Kasaciniam teismui nusprendus grąžinti bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui, ieškovės turėtų bylinėjimosi išlaidų kasaciniame teisme atlyginimo klausimas paliktinas spręsti šiam teismui ([CPK](#) 93 straipsnis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu ir 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Panaikinti Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. spalio 14 d. nutartį, išskyrus šios nutarties dalį, kuria palikta nepakeista ta Šiaulių apylinkės teismo 2020 m. birželio 30 d. sprendimo dalis, kuria atmestas reikalavimas dėl neturtinės žalos atlyginimo, ir bylą perduoti iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Gražina Davidonienė

Alė Bukavinienė

Andžej Maciejewski